

І. О. Цюряк,

кандидат педагогічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ ХОРОВОЇ МУЗИКИ

У статті розглядається питання підготовки студентів мистецьких спеціалізацій на основі особистісно орієнтованих технологій навчання, що є провідними положеннями сучасної музичної освіти; порушується проблема розвитку творчих якостей майбутніх фахівців на засадах продуктивного використання української духовної хорової музики; визначено рівні розвиненості творчих якостей майбутніх вчителів музики на заняттях хорового диригування; встановлено, що дієвість розроблених нами педагогічних умов сприяла підвищенню інтересу до духовної хорової спадщини українських композиторів та допомагала студентам у вільному застосуванні загальнокультурологічних та загальномузичних знань на практиці.

Ключові слова: індивідуалізація процесу навчання, творчий розвиток особистості, особистісно орієнтовані технології навчання, українська духовна хорова музика, педагогічні умови.

Постановка проблеми. Провідним завданням освіти сьогодення є виховання творчої особистості, спроможної здійснювати продуктивну професійну діяльність на високому загальнокультурному та фаховому рівнях, а творчий компонент є необхідною складовою вище вказаного процесу. Інтерпретація творів, хорове аранжування, пошук нестандартних способів репетиційної роботи, концертна діяльність з урахуванням специфіки слухацької аудиторії – ключові аспекти професійної діяльності, які вимагають сформованості саме творчих якостей майбутнього вчителя музики. Їх дослідження на сьогодні усвідомлюється потребою систематизації наукових знань з питань розкриття структури його творчих властивостей і якостей, що забезпечать ефективність художньо-творчого процесу митця. Отже, вивчення окресленої проблематики зумовлено зростанням вимог до фахової підготовки сучасних працівників соціокультурної сфери.

Водночас слід зазначити, що зміни, які помітно відбуваються в сучасному соціально-політичному та культурному житті України, викликали актуалізацію такого пласту музичної культури як духовна хорова спадщина української композиторської школи. Це надає нового імпульсу розвитку даного виду хорового мистецтва, що є не тільки частиною національної духовної

культури України, а й потужним інструментом регуляції гуманістично-ціннісних відносин людини з дійсністю, чинником формування духовних потреб суспільства й особистості на національній основі, що дозволяє виробити нове естетичне бачення, свідоме особистісне ставлення до духовної музики. Традиційна система фахової музичної освіти у вищих навчальних закладах свідчить про недооцінку значущості українського духовного хорового мистецтва у розв'язанні педагогічних завдань й особливо розвитку творчих якостей фахівця, що гальмує загальнопрофесійний та загальнокультурний рівень розвитку особистості майбутнього вчителя музики як митця, вихователя, просвітника.

Проблема комплексного системного дослідження розвитку творчих якостей студентів мистецьких спеціалізацій засобами української духовної хорової музики, що інтегрує ціннісно-орієнтаційний, художньо-творчий, диригентсько-хормейстерський потенціал особистості в системі фахової підготовки, не стала предметом спеціального педагогічного аналізу, не визначено комплекс творчих якостей, які входять у структуру майбутньої професійної діяльності, не обґрунтовані педагогічні умови та методика, що забезпечать ефективний розвиток вказаного процесу. Тому науково-педагогічне аргументування змісту й методів навчально-виховного процесу вищої школи, вивчення шляхів та умов особистісно-професійного зростання майбутніх вчителів музики з домінантою на розвиток особистісних творчих якостей є актуальним у сучасній теорії і практиці музичної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи теоретичний аспект розвитку творчих якостей особистості засобами української духовної хорової музики, ми не обмежилися музично-педагогічними або загальнопедагогічними засадами, а розглядали проблему у широкому змістовному контексті, залучаючи набутки філософії, культурології, теорії систем, мистецтвознавства, релігієзнавства тощо. На основі попереднього аналізу наукової літератури нами визначено: у працях К.М.Кедрова, М.С.Кагана, Б.С.Мейлаха, В.А.Яковлева розкривається соціальна сутність та зміст творчості, обґрунтовуються різні підходи до розуміння феномену творчості. На рівні особистості творчість визначається завдяки порівняльній оцінці початкового етапу розвитку суб'єкта діяльності та характеристики тих змін, що відбуваються в галузі її соціокультурної діяльності. Дослідники С.Л.Дишлєвий та Л.В.Яценко доводять, що творчість – це особливий синтетичний акт, в якому сконцентровані духовні, соціокультурні, практичні компоненти діяльності особистості, її властивості, здібності та якості.

Творчість з позицій психолого-педагогічної науки досліджується у взаємодії процесуального та особистісного аспектів (О.М.Леонтьєв, І.М.Семенов, Я.О.Пономарьов) як складний, багаторівневий, багатовимірний, системно організований процес (Д.Б.Богоявленська, В.О.Моляко). Творчість, творча діяльність та розвиток творчих якостей, на думку Н.І.Літвінова Я.О.Пономарьова, В.В.Рибалки знаходяться в постійному зв'язку та

взаємозалежності й тому управління цим інтегральним процесом неможливо без урахування цих складових. Розкриваючи зміст і структуру здібностей, Л.С.Виготський, К.К.Платонов, С.Л.Рубінштейн, Б.М.Теплов визначали їх як “родові якості людини”, які формуються у процесі діяльності й зумовлені певними умовами життя, виховання, освіти, практики особистості. Вітчизняні дослідники Б.Г.Ананьєв, Г.С.Костюк, В.В.Рибалка, С.Л.Рубінштейн та ін., зарубіжні вчені А.Маслоу, К.Роджерс, Е.Еріксон розвинули ідею творчого розвитку особистості на двох рівнях: “горизонтальному” – багатоаспектній діяльності особистості в певному середовищі та на “вертикальному” – завдяки певній диспозиції особистості. В теорії та практиці музичної освіти проблема формування творчої особистості посідає центральне місце, а також є предметом спеціальних досліджень. Їх головна ідея – творчий розвиток музиканта, гармонічна цілісність особистості. Комплекс творчих якостей можна вважати системною технологічною передумовою його виховання та розвитку (Б.Ф.Асаф'єв, Л.А.Баренбойм, Г.М.Падалка, Г.П.Прокоф'єв, О.Ф.Шуляков, Б.Л. Яворський); узагальнення існуючого практичного досвіду (І.А.Зязюн, Н.В.Кузьміна, О.М.Олексюк).

Метою статті є визначення головних аспектів особистісної спрямованості сучасної мистецької освіти, з'ясування протиріччя між необхідністю розвитку творчих якостей студентів мистецьких спеціалізацій засобами української духовної хорової музики та недостатнім теоретико-методологічним обґрунтуванням окресленої проблеми.

Виклад основного матеріалу. У сучасних наукових дослідженнях галузей музичної психології і педагогіки визначаються концептуальні підходи щодо розвитку творчої особистості музиканта. Все вагомішою постає проблема формування творчої особистості вчителя музики з акцентуванням на творчу самореалізацію та пов'язані з нею питання вдосконалення хормейстерської підготовки в системі вищої освіти.

Ідея особистісно орієнтованої підготовки майбутнього вчителя частково висвітлюється у психолого-педагогічній літературі теоретико-методологічного рівня (К.Баханов, І.Бех, І.Богданова, В.Бондар, А.Василюк, Т.Гришина, І.Дичківська, В.Євдокимов, І.Зязюн, А.Каніщенко, Е.Лузік, І.Прокопенко, О.Пехота, Г.Селевко, С.Сисоєва). Вагомий внесок у розв'язання проблеми фахової підготовки майбутнього вчителя і вчителя-музиканта зокрема, зробили такі вчені, як Е.Абдуллін, В.Волкова, В.Горова, Н.Гузій, Л.Коваль, Т.Колишева, М.Михаськова, О.Олексюк, В.Орлов, Л.Остапенко, Г.Падалка, Г.Підкурганна, Ю.Ростовська, О.Рудницька, Н.Сегеда, О.Щолокова; теорії та методики музичного виховання – А.Болгарський, С.Горбенко, І.Красильников, Л.Люлюк, А.Малінковська, І.Назаренко, С.Неверович, В.Новоблаговещенський, О.Полякова, Л.Рапацька, О.Ростовський, Н.Терент'єва, Л.Хлебнікова. Особлива увага приділяється розвитку у студентів конкретних умінь та навичок: диригентських, педагогічних, виконавських,

музичного сприйняття тощо. Це роботи А.Андріанкіна, Н.Венедиктової, Є.Куришева, І.Мостової, Т.Стратан. Також зростає інтерес дослідників до питань, пов'язаних з удосконаленням змісту фахової підготовки та посиленням її професійної спрямованості (В.Артамонов, Є.Булатова, О.Гданська, Ю.Єлісєв, В.Ражников, Г.Сергєєва, Ю.Турчанінова, С.Уланова, Г.Фількевич, В.Школяр). В останні роки з'явилися спеціальні дисертаційні дослідження з проблем творчого розвитку майбутніх педагогів-хормейстерів (І.Букрєєв, І.Коваленко, М.Олійник, Л.Остапенко, Є.Рогов, Т.Смирнова, І.Шинтяпіна та ін.).

Відомо, що діяльність вчителя музики характеризується поліфункціональною структурою, широким діапазоном видового прояву в соціокультурному середовищі (макро-соціокультурному рівні). У цьому зв'язку спрямованість особистості розглядається як певна система поглядів, переконань, ставлення не тільки до мистецтва хорової музики, а й до загальнолюдських цінностей, які є стрижнем художньо-творчої орієнтації в цінностях хорової музичної культури, здійсненні інтерпретації творів, проведенні навчальної, виховної, просвітницької роботи тощо [9,79].

Світовий педагогічний досвід свідчить, що духовна музика широко використовується в сучасних системах виховання. Вітчизняна система музичної освіти також ґрунтується на культурних традиціях української хорової спадщини, заснованої на багатогранному репертуарі творів духовної хорової музики української композиторської школи: А.Веделя, М.Березовського, Д.Бортнянського, М.Лисенка, М.Леонтовича, П.Козицького, Ф.Колеси, О.Кошиця, К.Стеценка, М.Дремлюги, Л.Дичко, С.Луньова, В.Степурка, І.Щербакова, М.Шуха.

Зазначимо, що своєрідність дисциплін диригентсько-хорового циклу зумовлюють і певну специфіку навчальної діяльності в процесі професійного становлення майбутнього вчителя музики. Оскільки саме хоровий спів – старовинна, найбільш доступна, демократична та активна форма музичного виховання, через яку можна впливати на загальний розвиток особистості [1,34]. У зв'язку з цим ми вважаємо, що виникла реальна потреба в коригуванні усталеної системи викладання цих дисциплін. Необхідний арсенал засвоєння знань, умінь та навичок потрібно використовувати не як мету занять, а як засіб для розкриття та розвитку особистісних якостей студента, внутрішньої органічності, а хорові твори – як можливість виразу таких ознак.

Акцентуємо увагу на необхідності розвитку в студентів самостійності, ініціативи, потреби в самовдосконаленні, художньо-творчій самореалізації, саморозвитку тощо. Адже особистісна парадигма музичної освіти робить майбутнього вчителя музики творцем власної діяльності, що передбачає “включення” його особистісних функцій у навчальний процес, відповідальність за хід професійної виучки. Така орієнтація сучасної вищої школи змушує педагогів переглянути пріоритети в системі методів і засобів диригентсько-

хорової підготовки. Звідси виникає потреба запровадження в цей процес таких технологій, які б забезпечували можливість перенесення акценту з вивчення самого предмета на його використання як засобу формування індивідууму та активізовували його особистісно-смислову сферу. Суб'єктивний досвід набуває значення лише тоді, коли пошук знань сповнюється особистісним змістом і базується на інтелектуально-пізнавальній та позитивній активності студентів. Використання інноваційних технологій у підготовці майбутнього вчителя музики, де пріоритетними є активізація самостійної діяльності, на нашу думку, надасть можливість усвідомити результат взаємодії з хоровим мистецтвом, його емоційного та розумового осягнення. Сучасний феномен диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики вказує на те, що іншою ділянкою у механізмі зазначеного явища є технологічний аспект, якій містить відповідні засоби самореалізації, до яких належать рівні виявлення активності [8].

У вирішенні проблеми розвитку творчих якостей студентів, базуючись на сформульованих науково-педагогічних засадах, ми виходили з того, що цей процес буде ефективним завдяки використанню конкретних педагогічних умов, а саме: поетапного здійснення педагогічного процесу з орієнтацією на зону ближнього розвитку особистості у взаємодії із зоною актуального розвитку, із наближенням до вирішення перспективних завдань; варіативність введення організаційних форм діяльності в процес навчання: індивідуальних, колективних, дрібногрупових, ансамблевих (міні-форми) в їх комбінуванні з орієнтацією на поступове ускладнення та диференціацію навчальних завдань; використання системи творчих завдань на базі яких проводилася діагностика сформованості творчих якостей; актуалізація набутих музично-теоретичних знань на практиці та поетапне формування комплексу вмінь аналізу музичних творів української духовної хорової спадщини з позицій естетичного, художньо-творчого, професійного; організація педагогічної взаємодії на основі “діалогової залученості” творчого співробітництва в ланцюгу: “викладач-студент” - “студент-студент” - “викладач-група студентів” - “студент-група студентів”; мобілізація внутрішнього активного ставлення студентів до опанування широкої палітри творів української духовної хорової музики; активізація самостійної музично-творчої діяльності студентів [8].

Спостереження навчальної діяльності студентів мистецьких спеціалізацій показало, що дієвість розроблених нами педагогічних умов в процесі розвитку творчих якостей майбутніх вчителів музики на основі використання репертуару української духовної хорової музики дозволяє активно впливати на загальну музично-професійну підготовку фахівців соціокультурної сфери діяльності, а також дозволило конкретизувати нашу позицію щодо розвитку їх творчих якостей, що здійснюється на основі взаємодії двох процесів: засвоєнні соціокультурного досвіду та реалізації його у різних видах практичної художньо-творчої діяльності.

Дослідно-експериментальна робота на *початковому етапі* здійснювалася на індивідуальних заняттях хорового диригування з

урахуванням сучасних принципів музичної педагогіки щодо індивідуалізації та диференціації навчання, віддзеркалюючи особистісний підхід до музично-професійної підготовки майбутнього вчителя музики в цілому та розвитку його творчих якостей зокрема. Ми також дотримувалися педагогічних положень про те, що в ході індивідуального навчання викладач організує й скеровує процес розв'язання окреслених завдань, визначаючи в ньому рівні продуктивної діяльності студентів; у педагогічному керівництві акцентується увага на індивідуальні особливості студента, розвиток творчих якостей та окреслюються шляхи їх удосконалення з прогностичних позицій майбутньої художньо-творчої діяльності; у змісті освіти мистецької направленості є не тільки засвоєння певного навчального репертуару, а й виховання особистісного, оцінного ставлення з боку студентів до творів духовної музики, її найкращих національних зразків. Ми акцентували увагу студентів на той факт, що при вивченні конкретного хорового твору духовної музики в процесі індивідуального заняття з диригування необхідно проводити аналогії з роботою в хоровому колективі: співставлення з хоровим виконавством; “слухання” хорової звучності; вербальний опис “присутності” того чи іншого колективу, окремих виконавців-солістів; створення певної ситуації, що проектує “хорове виконавство”. Головні завдання при створенні таких умов визначали не тільки забезпечення “квазіпрофесійної” хормейстерської діяльності, але й психологічній відповідності цим умовам.

Другий етап експериментальної роботи був зорієнтований на формування необхідних для студентів музично-теоретичних знань, практичних вмінь щодо здійснення виконавської інтерпретації творів духовної хорової спадщини української композиторської школи. Основними завданнями виступили сформованість уявлень гуманістичної сутності, соціально-культурної цінності творів духовної музики, морально-естетичного потенціалу; визначення засобів музичної виразності, що розкривають зміст художнього образу, значущість музично-професійних знань, практичних умінь та навичок, необхідних майбутньому вчителю музики в його практичній діяльності на основі використання хорових опусів духовної української музики.

Третій етап експериментальної роботи був спрямований на виконання студентами різних за типологією навчальних завдань: усвідомлення логічної організації хорового матеріалу різної музичної форми, його засобів, що розвивають сутність художнього образу. На основі глибинного аналізу, синтезу, порівняння, співставлення, знаходження подібності та розбіжностей, встановлення тісних зв'язків забезпечувалася продуктивність емоційно-інтелектуальної діяльності студентів. Виконання пізнавально-творчих завдань вимагало інтенсифікації музично-теоретичних, фахових знань в галузі української духовної хорової музики й актуалізації способів оперативного мислення, що сприяло свідомому засвоєнню та закріпленню як інтегрованих знань галузі музичного мистецтва взагалі й хорового зокрема, так й оволодіння процесуальною стороною пізнавальної діяльності в цілому. Вирішення завдань

забезпечило прояв комплексу творчих якостей: альтернативність, проблемність, інтегральність, нестандартність, активність, самостійність, гнучкість мислення та творчої уяви, фантазії тощо. У процесі індивідуального та колективного навчання запроваджувалися умови творчого співробітництва. Міжособистісне спілкування створювало умови для продуктивної взаємодії на рівні творчого пошуку у навчанні студентів й впливало на підвищення професійного інтересу до опанування ними репертуару духовної хорової музики української композиторської школи.

Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи показав позитивні зрушення у розвитку творчих якостей студентів та їх підвищений інтерес до духовної хорової спадщини українських композиторів, вільне застосування загальнокультурологічних та загальномузичних знань на практиці.

Висновки. Сучасні завдання реформування освіти орієнтують підвищення музично-професійної підготовки фахівців у системі вищої школи на формування творчої особистості студента та спроможної здійснити поліфункціональну діяльність в соціокультурному середовищі.

- Духовна музика української композиторської школи являє собою специфічне, унікальне явище художньої культури, що впливає на світоглядні позиції майбутнього фахівця, розвиток його музично-професійного потенціалу, яка є ефективним засобом формування їх творчих якостей і відкриває оптимальні шляхи удосконалення системи музично-професійної підготовки спеціалістів у вищій школі.

- Ефективність розвитку творчих якостей майбутнього вчителя музики залежить від використання широкої палітри творів української духовної хорової музики й цілеспрямованого педагогічного керівництва цим процесом з використанням педагогічних умов, що опосередковано спонукали студентів до художньо-творчої діяльності.

- Сучасна педагогічна практика свідчить про наявність у більшості студентів фрагментарних знань вище зазначеного виду мистецтва; неадекватність співвідношення різних видів діяльності з орієнтацією на ефективний розвиток особистісних творчих можливостей.

- Рівнем розвиненості творчих якостей майбутніх вчителів музики виступають: усвідомлення гуманістичної сутності духовної хорової музики, її значущості для розвитку своїх творчих якостей; сформованість системи музичних знань, практичних умінь та навичок на основі використання широкого діапазону різножанрових творів української духовної хорової музики; характер прояву творчих якостей особистості: ціннісно-орієнтаційної, мотиваційно-пізнавальної, інформаційно-орієнтаційної, дослідницької, комунікативної, емоційно-вольової та художньо-творчої діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Стаття не вичерпує всіх аспектів окресленої проблематики. Подальшого вивчення потребує, зокрема, обґрунтування теоретико-методологічних основ взаємодії мистецтва української духовної хорової музики з іншими видами мистецтв у системі вищої музичної освіти; розкриття питань щодо формування творчо-інтелектуального потенціалу фахівців засобами української духовної хорової музики; пошуку та конкретизації нових методик щодо впровадження в навчальну практику українського духовного хорового мистецтва, а означені технології викликають необхідність подальшого їх опрацювання для підвищення ефективності формування у студентів особистісних якостей, які є логічним результатом навчання та в майбутньому становлять важливий принцип професійної майстерності сучасного вчителя музики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук П. Українське народне хорове мистецтво у контексті сучасної музичної культури. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції “Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі”. – К., 2007 р. – С.33-36.
2. Білодід Ю.М. Духовність: сутність, структура, функції. Монографія / Ю.М. Білодід. – Житомир: Редакційно-видавничий відділ ІІСТ, 2003. – 192 с.
3. Бондарева К.І. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: наук.-метод. посіб. / К.І.Бондарева, О.Т.Козлова. - Суми, 2001. - 40 с.
4. Виховне значення духовної музики у розвитку особистості - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.asconf.com/eng/archive_view/37.
5. Влияние музыкального воспитания на формирование духовной культуры личности – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coolregrat.com/>.
6. Горбенко С.С. Історія гуманізації музичної освіти: навч. посіб. / Сергій Семенович Горбенко. – Кам’янець-Подільський: ПП “Зволейко”, 2007. – 348 с.
7. Музика може зробити наш світ досконалішим! - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://som.org.ua/k253611.html>.
8. Орлов В.Ф. Професійне становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія: монографія / В.Ф.Орлов; за заг. ред. І.А.Зязюна. – К.: Наукова думка. - 2003. – 262 с.
9. Остапенко Л.В. Використання української хорової спадщини у формуванні художньо-творчих якостей студентів / Л.В. Остапенко //Актуальні проблеми теорії музики та музичного виховання: Зб. наук. пр.– К., 1997.– С.79-85.

10. Падалка Г.М. Суб'єктивна структура особистісного самовизначення: суспільно-значущі потреби соціально-культурної діяльності фахівців / Галина Микитівна Падалка. - К.: ДАКККіМ, 2000. - 125 с. – (Культура і сучасність: Альманах; №1).
11. Українська духовна музика: Демественний спів - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrspiritmuz.net.ua/pages/4_58.html.
12. Хлопоніна Н.Є. Етнопсихологічний аспект розвитку духовності особистості / Н.Є. Хлопоніна, А.В. Тимохіна, І.М. Хлопонін. // Духовність особистості : методологія, теорія і практика: Збірник наукових праць.– Вип. 1. – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2004. – С.43-48.

REFERENTSES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Andrijchuk P. Ukraïns'ke narodne horove mistectvo u konteksti suchasnoï muzichnoï kul'turi. [Ukrainian choral art in the context of contemporary musical culture] / Materiali Vseukraïns'koï naukovo-metodichnoï konferencii "Transformacijni procesi v suchasnij ukraïns'kij kul'turi". – K., 2007 r. – S.33-36.
2. Bilodid YU.M. Duhovnist': sutnist', struktura, funkciï. Monografiya [Spirituality: the essence, structure, functions.] / YU.M. Bilodid. – Zhitomir: Redakcijnno-vidavnicij viddil IPST, 2003. – 192 s.
3. Bondareva K.I. Pedagogichnij analiz innovacijnoï diyal'nosti vchitelya: nauk.-metod. posib. [Pedagogical analysis of the innovative activity of a teacher] / K.I.Bondareva, O.T.Kozlova. - Sumi, 2001. - 40 s.
4. Vihovne znachennya duhovnoï muziki u rozvitku osobistosti [The educational value of sacred music in personality development] - [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.asconf.com/eng/archive_view/37.
5. Vliyanie muzykal'nogo vospitaniya na formirovanie duhovnoj kul'tury lichnosti [The influence of musical education on formation of spiritual culture of the individual] – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.coolregrat.com/>.
6. Gorbenko S.S. Istoriya humanizacii muzichnoï osviti: navch. posib. [The story of the humanization of music education] / Sergij Semenovich Gorbenko. – Kam'yanec'-Podil's'kij: PP "Zvolejko", 2007. – 348 s.
7. Muzika mozhe zrobiti nash svit doskonalishim! [Music can make our world a better place!] - [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://som.org.ua/k253611.html>.
8. Orlov V.F. Profesijne stanovlennya majbutnih uchiteliv mistec'kih disciplin: teoriya i tekhnologiya: [Professional formation of future teachers of artistic disciplines: theory and technology]: monografiya / V.F.Orlov; za zag. red. I.A.Zyazyuna. – K.: Naukova dumka. - 2003. – 262 s.

9. Ostapenko L.V. Vy'kory'stannya ukrayins'koyi xorovoyi spadshhy'ny' u formuvanni xudozhn'o-tvorchy'x yakostej studentiv / L.V. Ostapenko //Aktual'ni problemy' teorii muzy'ky' ta muzy'chnogo vy'xovannya: Zb. nauk. pr.– K., 1997.– S.79-85.
10. Padalka G.M. Sub'ektivna struktura osobistisnogo samoviznachennya: suspil'no-znachushchi potrebi social'no-kul'turnoi diyal'nosti fahivciv [Subjective structure of personal self-determination: community-relevant needs of socio-cultural activities specialists] / Galina Mikitivna Padalka. - K.: DAKKKiM, 2000. - 125 s. – (Kul'tura i suchasnist': Al'manah; №1).
11. Ukraïns'ka duhovna muzika: Demestvennij spiv [Ukrainian sacred music: singing Demestvenny] - [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://ukrspiritmuz.net.ua/pages/4_58.html.
12. Hloponina N.Є. Etnopsihologichnij aspekt rozvitku duhovnosti osobistosti [Ethno-psychological aspect of the spiritual development of personality] / N.Є. Hloponina, A.V. Timohina, I.M. Hloponin. // Duhovnist' osobistosti : metodologiya, teoriya i praktika: Zbirnik naukovih prac'.– Vip. 1. – Lugans'k: Vid-vo Skhidnoukr. nac. un-tu im. V. Dalya, 2004. – S.43-48.

Цюряк И. А. Личностно ориентированные технологии подготовки студентов специализаций искусства средствами украинской духовной хоровой музыки.

В статье рассматривается вопрос подготовки студентов специализаций искусства на основе личностно ориентированных технологий обучения, что является ведущими положениями современного музыкального образования; ставится проблема развития творческих качеств будущих специалистов на основе продуктивного использования украинской духовной хоровой музыки; определены уровни развитости творческих качеств будущих учителей музыки на занятиях хорового дирижирования; установлено, что действенность разработанных нами педагогических условий способствовала повышению интереса к духовному хоровому наследию украинских композиторов и помогала студентам в свободном применении общекультурологических и общемузыкальных знаний на практике.

Ключевые слова: индивидуализация процесса обучения, творческое развитие личности, личностно-ориентированные технологии обучения, украинская духовная хоровая музыка, педагогические условия.

Tsiuriak I. A. Personal oriented technologies of training of students of the specialties of the art by means of the Ukrainian spiritual choral music.

The article discusses the training of students of the specialties of the art on the basis of personally-oriented learning technologies that are the leading provisions of the modern musical education, the problem of development of creative qualities of future specialists on the basis of their productive use; the levels of self-development of future music teachers in the classroom choral conducting; it is determined that the validity of the developed by us pedagogical conditions and instructional techniques contributed to raising the level of professional training and helped the students in free application of secular and absolutely knowledge in practice. Today it becomes obvious the importance of improving the system of musical-pedagogical education and, in particular, conducting and choral training of students and applying it to personal approach, which largely determines the overall structure of the work of the teacher. From the above it is clear that more and more dominated by innovative approaches. But, in our opinion, the latest technology can not develop by themselves, they must become an integral part of all science-based educational process of higher school. First of all, the primary must have a perfect practical activity of the teacher-musician, his individual and creative experience. Our proposed pedagogical conditions and methods will help to create a favorable environment for the process of increase of efficiency of professional preparation of future music teachers, which will lead to the change in their value-semantic sphere of the development of internal individual-creative potential of personality.

Keywords: *personality oriented technologies of teaching, individualization of the learning process, the creative development of the personality, pedagogical conditions, methods, and artistic-creative self-realization, self-improvement, self-development of students, conducting and choral training.*